

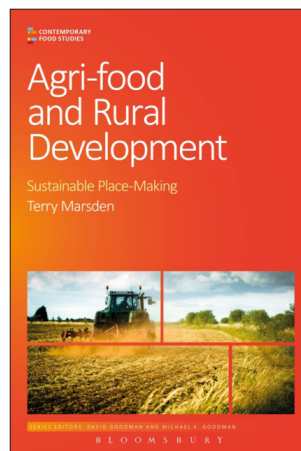
NOVI POGLEDI NA PREHRANSKI SEKTOR IN RAZVOJ PODEŽELJA

Terry Marsden: *Agri-food and rural development: sustainable place-making*. Bloomsbury, 187 str. London, 2017.

Terry Marsden spada med vodilne sodobne raziskovalce podeželja, kar je med drugim razvidno tako iz števila in raznovrstnosti znanstvenih (več kot 150 izvirnih znanstvenih člankov in 20 monografij) in poljudnih objav kot tudi iz citiranosti. Zaposlen je na geografskem oddelku Univerze v Cardiffu kot predavatelj (okoljska politika in načrtovanje) in vodja raziskovalnega inštituta (*Sustainable Places Research Institute*). V zadnjih dveh desetletjih je bil zelo uspešen pri pridobivanju projektних sredstev tako na državni kot mednarodni ravni, obenem je prejel številne nagrade in priznanja. Pridobljena sredstva je med drugim usmeril v oblikovanje interdisciplinarnih raziskovalnih mrež in ustanovitev raziskovalnega inštituta.

Raziskovalno pot je pričel pred štirimi desetletji, ko je bila v anglosaksonskih deželah geografija podeželja zelo obrobna raziskovalna disciplina, saj je bila večina raziskav usmerjenih na urbanizirana območja. Po podrobni analizi razvoja družinskih kmetij, ki ga je obravnaval v doktorski disertaciji, je raziskovalni fokus postopno razširil v sisteme preskrbe s hrano. Le-to je v 90-ih letih 20. stoletja nadgradil z razvojem podeželja, okoljskimi vprašanji ter vodenjem (angl. *governance*). Postopno so angleški raziskovalci (na primer Cloke, Marsden, Halfacree, Sucksmith, Woods idr.) razvili izjemno inovativne in mednarodno odmevne teoretske poglede na razvoj podeželja. V zadnjih dveh desetletjih je njegovo raziskovalno delo večinoma usmerjeno v raziskovanje t. i. bio- in eko-ekonomije ter povezave med mestom in podeželjem. Marsden kritično ugotavlja, da smo danes priča paradoksalni situaciji: medtem ko so potrebe naraščajočega mestnega prebivalstva po podeželskih virih (zemljišča, voda, zrak, prst, privlačnosti ipd.) vse večje, je mestno prebivalstvo vse bolj odmaknjeno oziroma nepovezano s podeželskimi viri. Zato v središče raziskav postavlja vprašanje: kako v sedanjosti in prihodnosti trajnostno upravljati vire in skupnosti.

Tako v novi znanstveni monografiji (z naslovom *Agri-Food and Rural Development. Sustainable Place-Making*, izdani pri založbi Bloomsbury, v zbirki *Contemporary Food Studies*, 2017) Marsden v šestih poglavjih temeljito predstavi preteklo in sedanje razumevanje ter prihodnji razvoj prehranskega sektorja in podeželja. Uvodno poglavje bralca zelo nazorno in temeljito vpelje v tematiko prehrane, prehranskih mrež in prehranske varnosti. Genetsko-časovni razvoj (od produktivizma v času imperializma, modernizacije po 2. svetovni vojni, soočanja s številnimi protislovji v obdobju postproduktivizma do

razvoja podeželja in vzpona alternativnih prehranskih mrež) podrobno prikaže na primeru Združenega kraljestva. V celotnem delu avtor posebno pozornost namenja letu 2008, ki ga opredeljuje kot »leto štirih kriz« (finančne, davčne, prehranske in krize energentov), ki po njegovem mnenju predstavlja posebno prelomnico pri usmerjanju upravljanja virov in skupnosti. V drugem poglavju kritično ugotavlja, da Združenemu kraljestvu (v primerjavi s Finsko in Kanado) primanjkuje trajnostne strategije razvoja bio- in eko-ekonomije. Le-ta vključuje medsebojno povezane sektorje (kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, obnovljivi viri, živilsko-predelovalna, kemična idr. industrija), in sicer tako v fazi proizvodnje, predelave in reciklaže. V EU bio-in eko-ekonomija ustvarjata že dva bilijona prometa in zaposlujeta 22 milijonov ljudi (9 % vseh zaposlenih v EU; Marsden 2017, str. 24–25). Ta empirični pregled v tretjem poglavju nadgradi s praktičnimi vidiki prehoda iz postproduktivizma v bio- in eko-ekonomijo (trajnost, suverenost, varnost in vodenje).

Četrto poglavje prinaša kompilacijo in nadgradnjo Marsdenovih raziskav in objav iz zadnjih desetih let. Pri tem na osrednje mesto postavi ekološko-ekonomsko in trajnostno razvojno paradigmo (podeželja). Kot ključno analitično orodje izpostavlja podeželsko mrežo, pri čemer izpostavlja šest gradnikov podeželske mreže: endogenost, novosti, socialni kapital, vodenje trgov, nove ureditve ustanov in trajnost. Peto poglavje prinaša izjemno zanimivo in tudi pregledno branje, saj vključuje podrobno analizo razvoja mrež, povezanih s prehranskim sektorjem (bio- in eko-ekonomija) in razvojem podeželja v Združenem kraljestvu, in sicer v Devonu in na Šetlandskih otokih. Posebna vrednost tega poglavja je, da prinaša longitudinalno študijo: Marsden je namreč obe območji podrobno analiziral v letih 2007 in 2014 ter ugotavlja, da so podeželske mreže v sedanjem času zelo občutljive in niso izjemno prožne ob hitro spreminjajočih se državnih politikah in tržnih razmerah. Zaključno poglavje posebno pozornost namenja trajnostnemu oblikovanju prostora in nakazuje na pomembno vlogo kritične znanosti.

Knjiga je napisana v prijetnem jeziku, koncizna pri terminologiji, zelo bo uporabna zlasti za študente druge in tretje stopnje, raziskovalce in politične odločevalce na področju geografije, ruralne sociologije, kmetijstva in prehranskih študij. Marsden zagovarja, da moramo dobro poznati mehanizme globaliziranih procesov, obenem pa je ključnega pomena, da rešitve za ovire razvijamo v lokalnem okolju – čemur sledi tudi geografija podeželja v Sloveniji.

Irma Potočnik Slavič